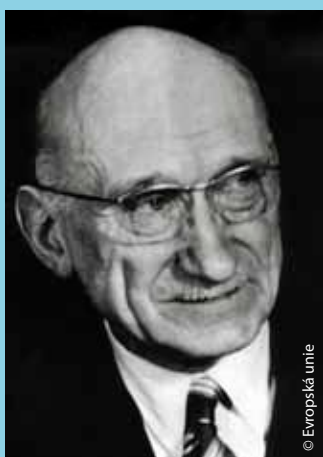

Robert Schuman: architekt projektu evropské integrace

Robert Schuman 1886 - 1963

Politik a právník Robert Schuman, francouzský ministr zahraničí v letech 1948 až 1952, je považován za jednoho z „otců zakladatelů“ projektu sjednocené Evropy.

Schuman se narodil v Lucembursku, u hranic s Německem a Francií, a toto prostředí silně ovlivnilo jeho názory. Přes své zkušenosti z nacistického Německa, nebo možná právě kvůli nim, dospěl k přesvědčení, že základem pro sjednocení Evropy může být jedině trvalé usmíření s Německem. Přestože byl v roce 1940 deportován do Německa, o dva roky později uprchl a připojil se k francouzskému odboji, a když se po válce stal ministrem zahraničních věcí, neprojevoval žádnou zlobu ani zášť.

Ve spolupráci s Jeanem Monnetem vypracoval slavný Schumanův plán, který veřejnosti představil dne 9. května roku 1950; toto datum se dnes považuje za den vzniku Evropské unie. V plánu navrhl společný dohled nad výrobou uhlí a oceli, nejdůležitějších surovin pro zbrojní průmysl. Základní myšlenkou bylo, že nebudou-li produkci uhlí a oceli samostatně řídit jednotlivé státy, nebudou schopny vést válku.

Schuman o plánu informoval německého kancléře Adenauera, který si okamžitě uvědomil příležitost zavést v Evropě mír a souhlasil. Krátce poté reagovaly rovněž vlády Itálie, Belgie, Lucemburska a Nizozemska. V dubnu roku 1951 šest uvedených států v Paříži podepsalo smlouvu o založení Evropského společenství uhlí a oceli. Sjednocování Evropy tak začalo jako mírová iniciativa.

Schuman podporoval také vytvoření společné evropské obranné politiky a v letech 1958 až 1960 zastával funkci předsedy Evropského parlamentu.

Mládí

Robert Schuman pocházel ze skutečně evropského prostředí: narodil se 29. června roku 1886 v Lucembursku. Jeho otec byl původem Francouz, ale když Německo zabralo region, v němž žil, stal se z něho Němec. Matka naproti tomu pocházela z Lucemburska. Sám Schuman se ovšem narodil jako německý občan. Když byl region Alsasko-Lotrinsko po první světové válce v roce 1919 vrácen Francii, stal se Schuman Francouzem.

Před válkou studoval právo, ekonomii, politickou filozofii, teologii a statistiku na univerzitách v Bonnu, Mnichově, Berlíně a ve

Štrasburku a obor právo na štrasburské univerzitě absolvoval s vyznamenáním. Po promoci v roce 1912 si v Metách otevřel vlastní právnickou praxi. O dva roky později vypukla první světová válka. Schuman ze zdravotních důvodů nemusel nastoupit vojenskou službu. Po skončení války se začal aktivně angažovat v politice a svou kariéru zahájil ve státní správě jako poslanec francouzského parlamentu za region Moselle.

Když vypukla druhá světová válka, byl Schuman členem francouzské vlády. V průběhu války se stal aktivním členem

francouzského odboje a byl uvězněn. Poté, co jen těsně unikl deportaci do koncentračního tábora v Dachau, utekl do „svobodné“ zóny Francie. Když nacisté zónu napadli, musel se skrývat a z ilegality Němcům vzdoroval další tři roky, přičemž byla na jeho hlavu vypsaná odměna ve výši 100 000 říšských marek. Odmítl nabídku vedoucího exilového představitele Francie de Gaulla na odchod do Londýna a raději zůstal se svými krajany v nacisty okupované Francii.

Po válce se vrátil do státní politiky v řadě funkcí na nejvyšší úrovni: nejprve jako ministr financí, v roce 1947 jako předseda vlády, jako ministr zahraničních věcí v letech 1948 až 1952 a opět jako ministr financí v letech 1955 až 1956. Stal se hlavním prostředníkem při jednání o významných smlouvách a iniciativách, například Radě Evropy, Marshallově plánu a organizaci NATO. Všechny tyto iniciativy se zaměřovaly na rozšíření spolupráce v rámci západní aliance a na proces sjednocení Evropy. Roberta Schumana však nejvíce proslavila tzv. „Schumanova deklarace“, v níž navrhoval Německu a ostatním evropským zemím, aby spolupracovaly na sloučení svých hospodářských zájmů. Dospěl k přesvědčení, že pokud budou tyto země úzce vzájemně svázány, bude válka „nejenom nemyslitelná, nýbrž i prakticky nemožná“.

Schumanova deklarace

V projevu předneseném 9. května roku 1950, jehož iniciátorem a z větší části i autorem byl Jean Monnet, Schuman navrhl, aby byla francouzská a německá produkce uhlí a oceli podřízena jednomu společnému Vysokému úřadu. Tato organizace měla být otevřená a možnost zapojit se do ní měly mít i další evropské země.

Tato spolupráce měla být navržena tak, aby vytvořila společné zájmy evropských zemí, které postupně povedou k politické integraci, jež je podmínkou pro uklidnění vzájemných vztahů: „Společná Evropa se nevytvoří najednou, ani jako nějaká společná stavba: uskuteční se konkrétními kroky, vytvářejíc nejprve společnou solidaritu. Sdružení evropských národů vyžaduje, aby

se skoncovalo s letitým nepřátelstvím mezi Francií a Německem.“ Schumanův projev nevyzněl naprázdno – německý kancléř Adenauer si pospíšil s kladnou odpovědí, stejně jako vlády Nizozemska, Belgie, Itálie a Lucemburska. Do jednoho roku, dne 18. dubna roku 1951, podepsalo šest zakládajících členů Pařížskou smlouvu. Na základě této smlouvy vzniklo Evropské společenství uhlí a oceli – první skutečně nadnárodní evropského společenství. Tato organizace připravila cestu pro Evropské hospodářské společenství a později pro Evropskou unii, která dodnes funguje na základě průkopnického modelu evropských institucí vytvořeného v roce 1950.

Zde však Schumanovo úsilí neskončilo. Byl velkým zastáncem dalšího sjednocování prostřednictvím Evropského obranného společenství a v roce 1958 se stal prvním předsedou předchůdce současného Evropského parlamentu. Když funkci opustil, parlament mu udělil titul „otec Evropy“. Vzhledem k významu Schumanovy deklarace přednesené dne 9. května roku 1950 byl tento den vyhlášen „Dnem Evropy“ a na počest Schumanovy průkopnické práce v oblasti evropské integrace nese jeho jméno bruselská čtvrť, kde sídlí ústředí několika evropských institucí.

Schuman při svém slavném projevu dne 9. května roku 1950, který se slaví jako den vzniku Evropské unie.